

Poselstwo štomow z našich lěsow

Njeh zawyskaja wšitke lěsne štomy před Knjezom; přetož wón přińdže, zo by zemju sudził.

(1 chron 16,33)

Hač maja štomy dušu? Nam so zda, zo nic. Wone su drje žiwe stworjenja, tola myslić kaž my ludžo abo začuwać kaž zwějrata njemóžeja. Abo snadź tola? W Swjatym pismje namakamy husćišo městna, na kotrychž so cyła stwórbna napomina, Boha chwalić. Hrono za měsac awgust je wzate z džakneho psalma, kiž bě kral Dawid dať spěwać, hdyž bě křinju sluba do Jerusalema přiwezć dať. Matej žiwa a nježiwa stwórbna dušu a rozum, zo byštej móhłoj Boha chwalić?

Snadź je tež tajke wukładowanje móžne, zo je stwórbna špihel čłowjeskeje duše. My kładžemy swoje začuwanja a nazhonjenja do Božej stwórbny. My ju widžimy Boha chwalić, hdyž sami z džakownej wutrobu na Boha a jeho krasne skutki spominamy. Hdyž stejimy při schadženju slónca w stwórbje, hdyž slyšimy rańši spěw ptačkow a widžimy měrnu pastwu sornow na łuce, móžemy lochko swoje džakowne začuwanje na stwórbu přenjesć. Zawěsće tež Bóh sam tajku chwalbu rady přiwozmje, wšako bě to jeho plan, zemju krasnje stworić.

A tola nastanu wulke prašenja, hdyž čitamy w bibliji: „Njeh zawyskaja wšitke lěsne štomy před Knjezom!“ Kak móžeja lěsne štomy w nětčišim času Boha chwalić?

Njedawno powědaše mi lubowar Łužiskich horow, zo wón wjace po našich horach njepučuje, dokelž je napohlad, kiž so jemu skići, přezrudny. Wosebje na sewjernym boku Łužiskich horinow woteměraja štomy. Wulka suchota zańdženych lět a z tym zwisowace sylne rozmnoženje skórnička je dowjedło k njesměrnemu wotemrěću lěsow. Po hektarach pozběhaja so sušicy do njebja abo šerja puste městna, hdžež steješe před někotrymi lětami hišće husta šmrěkowina. Njemóhli lěsne štomy w nětčišim času skorzić a plakać nad tym, štož so z nimi stawa?

Hdyž prašamy so za přičinami tajkeho wosuda našich lěsow, tak praja nam wědomostnicy, zo je wulka suchota w lěcnych měsacach sčěwk klimoweje změny. Mróčeje z dešćom njedocpěja w ćoplych měsacach Hornju Łužicu, štož štomy njeznjesu. Wosebje sewjerne strony horow su wot suchoty sylnje potrjechene: Pichow a Mnišonc, Lubin a Lubjenc, Hromadnik a Čornobóh.

Hdyž bychu štomy móhli skorzić, bychu móhli tež čłowjeka wobskorzić, zo je tak njemudrje a sebičnje ze stwórbu wobchadzať. Naše derjeměće ma swój zakład w njesměrnym wužiwanju zemskeho wolića a wuhla za dobywanje energije. Zemski wolić a wuhlo so nadměrnje wužiwatej, zemja so sćopli a pola nas so mjenje dešćuje. Wina na stawje našich lěsow je čłowjek w swojej žadosći za přeco wyšim derjeměćom.

W bibliskim hronje za awgust steji tež, zo maja štomy Boha chwalić, dokelž přińdže, zo by zemju sudził. Při přemyslowanju

tuteje mysle spěšnje na to přińdžeš, zo bychu móhli štomy, hdy bychu řečec móhli, čłowjestwo před Bohom wobskorzić. Wone je tak njerozumne, zo bjerje štomam žiwjensku móc a wodu. Kak by so čłowjestwo móhlo zakitować? Bóh postara so wo sprawnosć, kóždy wěc ma swoju plaćiznu. Na kóncu dóńdže k sudženju a wotličenju.

Mužej, kiž wobsedzi něšto lěsa na Lubjencu, běchu nimale wšitke šmrěki wuschnyli. Po tym zo bě je dať wudželać a wotwozyc, so hajnika prašeše, što měť nětko sadzeć. Hajnik jemu radžeše, ničo nječinić, ale město teho čakać, kak so puste lado wot samo zaso zalěsni. A wopravdže, pódla zdónkow započinachu brězy a wjerbinki rosć, tež někotre šmrěki su zaso widzeć. Snadź so stwórbna wot samo zhraba, tak zo narosće za někotre lěta rjana měšany lěs, rjeńši a lěpši hač bě dotalna monokultura. To by potom móhla być rjana přiležnosć, hromadže ze wšej stwórbu Bohu z cyteje wutroby zawyskać.

Jan Malink



Lěs na Hromadniku

Foto: Jan Malink

Wo čerstweje wodže



Lube džeci, kupaće so tež tak rady kaž ja? Njeměnju wězo kupanje we wani, štož je tež rjenje, ale z tajkim prawym jězoram to tola přirunować njemóžeš. Na zbože mamy we wokolinje telko rjanych městnow, hdžež móžemy do čerstweje wody skočić a so popryskać. Njedawno smy ze swójbu samo w Budyskej Sprjewinej kupjeli pobyli. Njewěm drje, hač je to woprawdže woda ze Sprjewje (někak so mi woda w rěce tola kusk mutniša zdawa). Hotowe wjesele namaj ze sotříčku pak běše, so na suwadle do wody suwać. Hdyž cí woda tak mjezwoci pluska, sy nablaku cyle wočerstwjeny.

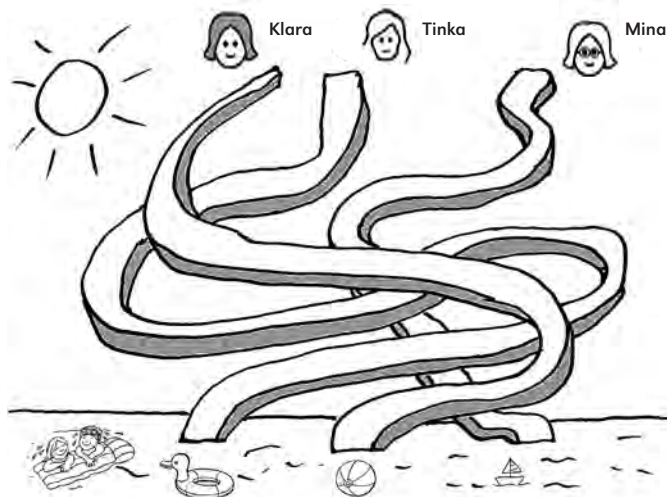
Druhdy pak mamy tež w lécu deščikojte dny. Moja mačka sotra je potom přeco přestapjena, dokelž na tajkich dnjach so kupać njejědzemy. Maminka mjenujcy twjerdzi, zo bychmój móhłoj so potom nazymnić. Rjenje to tež za mnje njeje. Tróštuje pak mje myslička, zo maja kwětki, štomy a zwěrjata tež něšto k piću. Kak to wupa-

da, hdyž maja na příklad rostliny přemało čerstweje wody, smy hakle njedawno widželi. W našej pěstowarni su mjenujcy džělačerjo dwór a hrajkanišćo ponowili. Na to je domownik w nalěcu nowu trawu wusyl. Dokelž bě so pak tak mało deščowało, je narosćena trawa bórže zaso wuschnyla – cyle bruna běše. Rostlinky w našej zahrodce pak smy přeco pilnje z čerstweje wodu krjepili a tak su toматы a kórki derje narostli a jich łopjena maja rjanu zeleń.

Hdyž sej wobrazy w swojej džěćacej bibliji wobhladam abo někajki trikowy film wo Jezusu widžu, je kraj, w kotrymž bě Jezus žiwy, přeco jara suchi. Jednotliwe štomy a kerki drje widžiš, ale žane wulke lěsy kaž pola nas we Łužicy, w kotrychž je samo na horcnych dnjach wo wjele chłódnišo hač w měsće abo na polu. Hdyž docyla je přeco rěč wo jednym wulkim jězoru, ale wo tym, zo je so Jezus w nim kupať, tež hišće zhoniła njejsym. Nank je mi rozkladł, zo je tutón kraj tež džensa we wulkich džělach puscina – to rěka sucha krajina z wjele kamjenjemi a mało wody.

Zrozumju, zo je w bibliji husto rěč wo wodže, dokelž bě jeje tak mało, zo bě za ludźi něšto wosebite. Spomjatkowala sym sej wosebje něšto, wo čimž sym raz w džěćacych kemšach zhoniła. Jezus je rjekł, zo wón žiwu wodu dawa tym, kotřiž do njeho wěrja. Žiwa woda, kotraž wokřewja a wochłódnja cyle čěto – tak kaž hdyž na horcym dnju do čerstweje wody skočiš.

Waša Mina
Měrcin Bałcar



Móžeš spóznac, kotra z holcow budže so na kotrym městnje do wody suwać?

Rys.: Měrcin Bałcar

Čitanje w Poršicach

Pjatk, 19. awgusta, w 19.30 hodź. přeprašuje Poršiska wosada na dwurěčny literarno-hudźbny wječork do farskeje bróžnje w Poršicach. Zestajer Marko Grojlich čita ze swojich knihow stawiznički kołowokoło Poršic. Wo hudźbny džěl programa postara so Jonathan Witschas. Wšitcy zajimcy su wutrobnje přeprašeni.

Poršiska wosada, Susanne Tschipke

Jubilej w Hrodzišću

Składnostnje lětušeho 800lětneho jubileja Hrodzišća wotměje so spočatk septembra wjesny swjedžen. Sobotu, 3. septembra, w 19.00 hodź. změje sup. n. w. Jan Malink w tamnišej farskej bróžni swjedženski přednošk k stawiznam wsy a wosady. Njedźelu, 4. septembra, w 10.00 hodź. swjeća w cyrkwi jubilejne kemše z bywšimaj wosadnymaj fararjomaj Janom Malinkom a Albrechtom Ehrlrom kaž tež z nětčišim fararjom Thomasom Haenchenom. **PB**

Kniha k jubilejeje Poršic

Składnostnje lětušeho 800. rónicy přnjeho naspomnjenja Poršic w léce 1222 stej gmejna Kubšicy a Seniorowe towarstwo Poršicy wudałoj jubilejny spis. Zběrník z dwurěčnym titulom „800 Jahre Purschwitz. 800 lět Poršicy“ wobswětluje w přinoškach rozdžělnych awtorow wšelake temy ze stawiznow wsy, wosady a wokoliny. Tež wo serbskich podawkach a wosobinach so pisa. Cyłkownu redakciju měješe Matthias Witschas z Kumšic. Historiske a načasne fota 220 stron wopřijacu, do kruteje wobalki wjazanu knihu wobohaćeja. Zajimcy móža sej ju na gmejnje w Kubšicach, na farje w Poršicach abo direktnje pola Matthiasa Witschasa w Kumšicach (witschas.family@t-online.de) za 25 eurow kupić. **T.M.**



Pučowanje a dworowy swjedžen w Hrubjelčicach

Serbske ewangelske towarstwo a Maćijec swójba přeprašujetej wšitkich Serbow a dalšich zajimcow sobotu, 3. septembra, na lětnje pučowanje a serbski swjedžen.

Zetkamy so w 14.00 hodź. na Jaworkec/Maćijec dworje w Hrubjelčicach, Čěchorčanska 16. Wottam chcemy na hrodzišćo do Dobruše pučować. Njezabudźće na krute črije. Po puću njech so kóždy sam ze swojeho nachribjetnika zastara.

Po pučowanju je w Hrubjelčicach na Jaworkec/Maćijec dworje kofej. Přizamkne so tam w 17.00 hodź. serbska ekumeniska nutrnosť z dekanom Sćapanom a sup. Rummelom. Wot 18.00 hodź. wjeselimy so

na kapału Horjany. To lubi wjele hudźby, serbsku atmosferu a dobru naladu. W bróžni budže bifej z jědzemi našich hosći přihotowany. Štóž chce tykanc pjec abo něšto za bifej přinošować, njech něšto dobreho sobu přinjese. Wjeselimy so na pomoc a pilne ruki. Wobsteji móžnosť, pola Maćijec na zahrodze stanować, přenocować a rano wonka hromadze snědać.

Přeprašeni su wězo tež wšitcy, kiž chcedza hakle na nutrnosť abo program přińc. Při sylnym dešču zetkamy so hakle w 17.00 hodź. a to w Maćijec bróžni.

Maćijec swójba z Hrubjelčic
Serbske ewangelske towarstwo

Najrjeńše hrónčka Zejlerja

Basnje a pěsnje Handrija Zejlerja su bohate źórło žiwjenskich mudrosćow, kiž so swoju płaćiwosć do džzensnišeho wobchowali. Najpopularniše z jeho poetiskich štučkow kaž „Wuzwol sej pućik žiwjenja ...“ znajemy z poezijowych albumow. Předležaca, wot Marki Maćijoweje zestajena a wot grafikarki Isy Bryccynejje wumělsce wuhotowana zběrka „Čas ma křidła“ skići wuběr 150 najrjeńšich Zejlerjowych hrónčkow, zo bychu čitarjow pozbudželi, tróštowali abo prosće zawjeseleli. **LND**



„Rozžohnowanje a nadźija“ w Miłorazu

Njedzelu, 3. julija, swjećachu w swjedźenskim stanje w Miłorazu dwurěčne kemše pod titulom „Rozžohnowanje a nadźija“ z biskopom Christianom Stäbleinom z Berlina. Něhdže sto Miłoražanow a hosći zbliska a zdaloka bě přichwatało.

Na spočatku skedźbni Trjebinski wjesnjanosta Waldemar Locke na lětsotki dołhe stawizny Miłoraza. Zwurazni zdobom dwěly na trěbnosci přesydenja Miłoraza. Slědowacu liturgiju kemšow měješe Wojerowski farar Jörg Michel. Juliana Kaulfürstowa přewza serbskej čitani ze Stareho a Noweho testamenta. Bibliskej hronje bštej přihódnje wuzwolenej ze słowami „Wšitko ma swój čas“ (Prědar 3) a ze scenjom, zo njeměli so staroscíc (Matej 6).

Wšitke kěrluše spěwachu so w serbskej a němskej rěči, zdžěla wotměnjejo a zdžěla paralelnje. Pozawnowy chór Slepjanskeje wosady přewodžeše na dostojne wašnje – wosebje tež mócnje serbske – spěwanje kěrlušow.

W předowanju zwurazni biskop Stäblein, zo njeměli sej Miłoraženjo swoju wjesnu zhromadnosć skazyć dać. Swjećimy k česći Boha zhromadnje a budžemy tež w přichodže zhromadnje swjećić, wobydlerjo stareho kaž tež noweho Miłoraza. Miłoraz wostanje – hdyž tež pola dobrowólnych přesydlencow skerje we wutrobje.

Wosebje nazornje bštej na kóncu kemšow próstwje: Ze swojimi wjace hač



Juliana Kaulfürstowa a farar Jörg Michel na swjedźenskich kemšach w Miłorazu

Foto: Andreas Kirschke

80 lětami prošese Günther Cech wo zdžerženje swojeje ródneje wsy. Na druhim boku prošese 14lětny Til Kowalik wo dobry přechad do noweho Miłoraza nětko w lětnich prózdninach. W próstwomaj pokaza so cyła tragika poslednjeje serbskeje wsy, kiž je so z woporom brunicy stała: Wšojedne hač Miłoraz wostanje abo nic – wjesna zhromadnosć lětsotki stareje serbskeje wsy je roztorhana. Či jedni kaž tež či druzy pod tym čerpja.

Kak derje tuž, zo staj na kóncu kemšow farar Michel w serbskej kaž tež biskop

Stäblein w němskej rěči kemšerjow žohnowaloj. Rozžohnowanje a nadźija wostanje tej temje Miłoraza tež w přichodnych lětach.

Při najrjeńšim lětnim wjedrje sedžachu potom wšitcy zhromadnje pod starymi Miłoraskimi dubami při šalce kofeja a samopječenym tykancu. Pozawnowy chór Slepjanskeje wosady zahra ludowe pěsnički. Dokelž je lědma hišće tajkich wokomikow zhromadnosće, bě to za wšitkich wosebite a hnujace popołdnje w Miłorazu.

Jadwiga Malinkowa

Serbski eksport z Čorneho Chołmca do Japanskeje

W Japanskej bydli lud Ainu, kotryž wot pradawna předewšěm na kupje Hokkaidō sydli. Jenož horstka ludži pak ainu hišće rěči. Ale zajim za rěč a kulturu prjedownikow počnje zaso přiběrać. Profesorej Gorej Kimurje z Tokija je rozprawa wo jutrownym



Profesor Goro Kimura z Tokija přednošowaše w Budyskim Serbskim domje.

Foto: Hanka Šěnc

spěwanju w Pomhaj Bóh (5/2022) nastork daća, ludži z ludu Ainu w prócowanju wo swoju rěč z tym pozbudzić, zo jim nzhonjenja z Čorneho Chołmca sprosředkuje. W artiklu PB je jutrowna spěwarka Sabrina Wagner mjez druhim prajila: „Z kóždym lětom naš serbski repertoire rozšěrjamy, doniž njebudžemy jenož serbsce spěwać. Rady bychmy chcyli, zo so serbsčina w našej wsy zaso zadomi. Spěwanje njech je přenja kročel za to.“ Haj, zdawa so być dobry puć, přez spěwanje začuće za pozhubjowacu so rěč znowa budzić. Spěwajo džě ludžo swoju woteznatu rěč zawěrnjo zaso „do erta bjeru“. Z tutym zaměrom běchu tež Ainu hižo 2019 karaoke-wubědžowanje ze swojimi tradicionelnymi spěwami zarjadowali. Prof. Kimura měni, zo móht přikład Čornochołmčankow, kotraž jenož njespěwaja, ale zdobom starodawny nałožk pěstuja, Ainu k temu pohnuwać, zo bychu nimo rěče tež swoje tradicije wožiwjeli.

Tutu zajimawostku je wón naspomnił, jako 27. smažnika w Serbskim domje w Budyšinje wo „Strategijach zachowanja a tworjenja serbskich rěčnych rumow w přitomnosći Němcow“ přednošowaše, a to w bž-

nej serbsčinje. Našu rěč je sej mjenujcy přiswojił, po tym zo bě so 1994 přeni raz na ferialnym kursu serbsčiny w Budyšinje wobdžělił.

Tema jeho přednoška je za wšitke regiony z dwěmaj rěcomaj aktualna. Pola nas we Łužicy wšak je zwučena praksa, zo serbsčina „awtomatise“ před němčinu cofa, ručež je Němc přitomny. Samo w swójbje je to cyle „normalnje“.

Na zarjadowanju přitomni Serbja z Hornjeje Łužicy a z Podstupima su sej z přednoška wšelake nastorki sobu wzali: Zo by serbsčina tež w rěčnje měšanych poměrach swoje městno měta, by hódno byto, wěste standardne metody za tajke situacije wuwic. K temu słuša, zo njetrjeba přeco a wšudže přeložowar być, kotryž wšo 1:1 přeložuje. Tak so Serbej zalutuje, wšo w serbsčinje a hišće raz w němčinje slyšeć. W serbsčinje měš so dalši, přidatny wobsah sprosředkować. Wažne je, zo Serb njetrjeba swoju rěč parowac a zo Njeserb so wuzamknjeny nječuje. Na sep přikladow, kaž so tole tu a tam w Serbach hižo wuspěšnje čini, je prof. Goro Kimura w swojim přednošku tehorunja pokazał. **BoBr**

Zeńdženje z wobšěrnym a naročnym programom

76. serbski ewangelski cyrkwinski dzeń 11. a 12. junija w Bukecach

Sobotniše zahajenje

Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń zahaji so sobotu popołdnu z nutrnosću w Bukečanskej cyrkwi. Serbski superintendent Krystof Rummel powita něhdže 70 přitomnych z wosadow Hornjeje, srjedźneje a Delnjeje Łužicy a z Drježdźan. Sakski krajny biskop Tobias Bilz zahaji swój postrow w serbskej rěči z heslom cyrkwinskeho dnja „Wšitke kraje su jeho česće poľne“ (Jez 6,3). Wón zložowaše so w swojich słowach na wurězk ze swjatkowneje stawizny wo rěči a wuzběhny wuznam maćernej rěče za identitu čłowjeka. Ewangelskim Serbam přilubi wón za přichod dalšu podpěru ze stron krajneje cyrkweje. Tež Budyski superintendent Tilman Popp počahowaše so w swojim postrownym přinošku na twar Babelskeje wěže a wažnosť naložowanja maćernej rěče. Wón zwurazni, zo njeměš so ničto swojeje maćeršćiny dla hańbować a přeješe sej bórzomne wobsadženje městna serbskeho nabožneho pedagogi.

Po nutrnosći podachu so wšitycy na wosadnu žurlu, hdžež běchu blida za swačinu ze słódnym tykancom hižo rjenje kryte. Dalši hosćo běchu so mjez druhim z Budyšina a Pańcic-Kukowa přidružili, tak tež spěwna skupina Poštyrjoch. Z lóštnymi hornjo- a delnjoserbskimi spěwami kaž „Šoľta chce mi džowku dać“ a „Lěc jo zajšo abo w nocy“ wobrubichu Marek Rjelka, Pětr Cyž, Jan Rjeda a Marko Njek sobotniše zarjadowanje. Florian Kaulfürst zabawješe džěci na farskej luće ze wšelakimi hrami.

Předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa Mato Krygař pokaza na w žurli nastajene mobilne tafle wo skutkowanju Serbow w sakskej ewangelsko-lutherskej krajnej cyrkwi. Tute štyri nowe tafle prezen-



Sakski krajny biskop Tobias Bilz postrowi wodběžnikow cyrkwinskeho dnja.

towachu so zdobom na lětušim Łužiskim cyrkwiskim dnju w Zhorjelcu.

Loni wozrodži so serbska drastowa skupina, w kotrejž skutkujaja žony a holcy z Bukečanskeje wosady sobu. Mato Krygař předstaji rozdžěle drastow wokoło Bukec k wšelakim skladnosćam. Wšednje nošeše so drasta hač dosrjedž 19. lěťstotka, pozdžišo jenož hišće na swjedženjach. Wulki džak wupraji Mato Krygař šwalči Heidemarie Höftowej, kotraž je džěle z fundusa drastow wuporjedžiła a dvě nowej drasće zešiła.

Stawizniski přednošk

Přizamkny so přednošk dr. Lubiny Malinkoweje „Pobožni, předarjo a profetojo – nowe dohlady do nabožneho žiwjenja w Bu-

kečanskej wosadze“. Z hamtskich přepytowanjow, wosebje protokolow, je přednošowarka w archiwach tójšto zajimawostkow k nabožnym skupinam a njeměram we 18. a w 19. lěťstotku wuslědžiła. Swobodni předarjo kaž na přikład Krystof Bartuš, Jan Stübnař a slepy profet Jan Dejka wowliwowachu ludźi z tym, zo wumjetowachu cyrkwi a fararjam nabožnu liwkosć. Druhdy samo apokalyptiske myslenje šěrjachu, kaž Jan Swora, kiž wěšćeše so bližacy kónc swěta. Pod jeho nawodom za zmyslenjom poda so 1851 nimale sto serbskich wupućowarjow do Južneje Awstralskeje.

Wliw měješe tež Ochranowska wosada, kotrejž so tójšto Bukečanow a wobydlerjow wokolnych wsow přizamkny. Bratrowska jednota a nabožne zhromadženstwa běchu móhtrjec katalyzator a předforma



Dr. Lubina Malinkowa přednošowaše wo Bukečanskich cyrkwiskich stawiznach.



Člonki Bukečanskeje serbskeje drastoweje skupiny předstajichu wšelake warianty drasty ewangelskich Serbow Budyskeho kaja.

serbskich towarstwow, kotrejž spěchowachu přez čitanje zdobom kublanje w maćernej rěči.

Ruth Hornowa z Bukec wědžeše so dopomnić, zo wotměwaše bratr Rothe z Ochranowa pola jeje wowki hač do 1950tych lěť „bibelštundy“. K tutym zeńdže so stajnje někak dwaceći ludźi.

Přitomni džakowachu so Lubinje Malinkowej za přewšo zajimawe historiske wotkryća ze sylnym přikleskom.

Njedželniše kemše

Swjedženske kemše cyrkwinskeho dnja wotměchu so njedzelu dapołdnu w Bukečanskim Božim domje. Sćelak MDR Božu službu wusyłaše. Liturgiju měješe Bukečanski farar Thomas Haenchen. Epistolu čitaše Marta Dammler z Trjebjeńcy a scenje Hanaróža Šafratowa z Bukec. Kemše wobrubichu spěwarki a spěwarjo wosadneho chóra a Chróšćanskeho cyrkwinskeho ⇨

⇒ chóra pod nawodom Bukečanskeje kantorki Elke Groß. Džěci podachu so z Gabrielu Gruhlowej na džěcace kemše we wosadnym domje.

Serbski superintendent Krystof Rummel zložil so w swojim předowanju na bibliski tekst ze štwórtjeje knihi Mójzasa na 6. stawje. Wón powědaše wo mocach, kotraž naše čłowske byće wohrožuja a dušu počěžuja. Přez Boha pak skutkuja mocy žohnowanja. A tute žohnowanje, tež na kóncu kóždeje Božeye služby, přihotuje čłowjeka na dompuć.

Připoldniša přestawka

Na koncertnej žurli w radnicy zetka so wjetši džěl wobdžělnikow cyrkwinskeho dnja k připoldnišej přestawce ze slódnym wobjedom a kofejpicom. Jich su člonki a člonoyo Kulturu spěchowaceho towarstwa Bukocy přecelnje pohosćili.

Z Delnjeje Łužicy sprosředkowa postrowy dr. Hartmut Leipner. Wón předstaji přihoty za Serbski centrum Łužiskeho cyrkwinskeho dnja w Zhorjelcu, wosebje ze šiwk z programom, modlitwami a spěwami w delnjo- a hornjoserbskej rěči. Na dalše zarjadowanja w Bukecach, Budyšinje a Slepom přeprošyštaj Mato Krygar a Jadwiga Malinkowa.

Wyši krajnocyrkwinski rada Thilo Daniel přednjese postrow z krajnocyrkwinskeho zarjada w Drježdžanach. Kaž hižo džěń do toho biskop Tobias Bilz potwjerdzi wón wažnosć maćeršćiny a bě zwjeseleny ze zhromadnosće ewangelskich Serbow. Wón rjekny, zo wjac rěčow wobknježić njerěka přeco so lěpje rozumić, ale je přiwšěm lěpšina dwě rěči porno sebi wobknježić.

Po zwučenyj wasnju zanjesechu wšitcy zhromadnje woblubowane serbske spěwy. Blido ze serbskimi knihami bě Annett Šoćić ze Smolerjec kniharnje přihotowata.

Oratorij „Podlěćo“

Kulturny wjeršk cyrkwinskeho dnja bě njedzělu popołdnu předstajenje oratorija „Podlěćo“, na kotraž wosadny farar Tho-



Njedzělniše kemše w Bukečanskej cyrkwi



Bukečanski farar Thomas Haenchen powita hosći koncerta.

Fota: Jürgen Maćij

mas Haenchen přitomnych w Bukečanskej cyrkwi wutrobnje powita. Přidružili su so dalši hosćo mjez druhim z Budyšina a z katolskich serbskich wosadow.

Spěwarki a spěwarjo chóra Budyšin a cyrkwinskeho chóra Lubijsko-Žitawskeje eforije předstajichu oratorij pod nawodom cyrkwinskohudźbnego direktora Christiana Kühne z Lubija. Woni su hudźbnu twórbu wot Korle Awgusta Kocora na lyrisku

pěseň Handrija Zejlerja w swojej prawerskij nazwučowali, štož rěka jeničce z přewodom klawěra po Kocorowym rukopisu. Klawěrný přewod měješe Erika Haufe z Wósporka. Solowe partije přewzachu Daniela Hazez (sopran), Kerstin Domrös (alt), Kim Schrader (tenor) a Florian Hartfiel (bas). Po dwuhodźinskim koncerće so publikum sobuskutkowacym z trójnej slawu džakowaše. Swědomiće zestajeny serbsko-němski programowy zešiwk z informacijemi Měrka Šoťy a tekstom Zejlerjowej lyriskeje pěsnje z přeložkom Budyskeho kantora Korle Ernsta Pjekarja wumětske dožiwjenje skulojći.

Wulki džak

Džak a připóznacé słuša wšěm akteram a přihotowarjam Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja, kotryž wotmě so hižo šesty króć w Bukecach. Mnozy su k poradženju zeńdženja přinošowali. Zawěsće njebudže lochko w přichodze tak wobšěrnny a naročný program wospjetować. W pozadku měješe Mato Krygar wšitke nitki w horšći. Z wjac hač 300 wopytowarjami na woběmaj dnjomaj bě předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa spokojom.

Měřana Cušcyna



Skupina Poštyrjoch zanjese wjesole hornjo- a delnjoserbske pěsnje.

Spěwanski wječork Bjesady w Hodźiju

Srjedu, 6. julija, zeńdže so na farskej łuce w Hodźiju někak dwaceći Serbow z Hodźija, Rakec a druhich wosadow k tradicionalnemu spěwanskemu wječorkej. Gerat Krawc z Hodźijskeje Bjesady powita wobdźělnikow z Ochranowskim hesłom.

Po spěwanju kěrluška „Pój, wutroba, a wjesel so“ wot Paula Gerhardta přewza Křesćan Krawc z Hrubjelčic moderaciju towaršliwego spěwanja. W léće spominanja na basnika Handrija Zejlerja (150. posmjertniny) a komponista Korlu Awgusta Kocora (200. narodniny) zanjesechmy wjele jeju rjanych twórbow kaž tež spěwy druhich awtorow a z ludu. Křesćan Krawc wědžeše mnoho wo pochadže a stawiznach spěwow prajíc. Z radosću zaklinčachu mjez druhim „Hdžež so módrija, zelenja“, „Dobry wječor, maćerka“, „Sto lět, kaž mi džens je“,

„Wo ničo so ja njestaram“, „Lubka lilija“ a „Hanka, budź wjesoła“. Tuty spěwy su wulki pokład našeho serbskeho luda.

Spěwanje přewodžeše přeni raz skupina z hudźbnymi nástrojemi: Měrćin Krawc z gitaru, Andrea Langnerowa z fletu a Křesćan Kessner z kontrabasom. To bě rjane wobohaćenje. Wosrjedź wječorka popřachmy sej přestawku z wječerju a bjesadu. Wjesołe spěwanje zakónči so po połtreća hodzinje z kěrlušom „Wječor je, so bliži nóc“, zhromadnym Wótčenašom a žohnowanjom sup. Krystofa Rummela.

Wobdźělnicy wječorka wjesela so hižo na spěwny wječork klětu w Rakecach.

Gerat Krawc

Serbski spěwanski wječork Bjesady při Hodźijskej farje

Foto: Manfred Chěžnik



Zejlerjowy wječork na wosadnej zahrodže w Budyšinje

Štwórtk, 23. junija, wotmě so w Budyšinje wopomnjenske zarjadowanje k 150. posmjertninam serbskeho fararja a basnika Handrija Zejlerja (1804–1872). Z napjatosću poskachu zajimcy – mjez nimi tež někotři katolscy Serbja – na originelny, dwurěčny literarno-hudźbny wječor Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Předsyda Mato Krygar powita hosći při najrjeńšim lětnim wjedrje na zahrodže Michalskeje fary a poskićeše k temu wšelake napoje.

W běhu nimale dwuhodžinskeho programa wotměnjachu so ludowe spěwy, wot publikuma sobu spěwane, a wubrane

zwěrjace, „dialogne“ fable, wšitke ze Zejlerjoweho pjera. Wo hudźbny přewod postara so lajski instrumentalny kruh „Consonare“ pod nawodom kantorki Yoko Ikeda, ale tež skupina młodych hornistow pod wjednistwom mnohostronskeje hudźbny Evelyn Fiebigler. Fakty a anekdoty ze žiwjenja a skutkowanja Zejlerja, syna Michalskeje wosady, dodawaše wosebje na spočatku Budyska basnjerka a přełożowarka Měrana Cušcyna. **Dietrich Šofta**

Měrana Cušcyna čitaše na Zejlerjowym wječorku w Budyšinje.

Foto: Měrćin Wirth



Stawizniski přednošk a knižne předstajenje w Poršicach



Jan Malink přednošowaše wo Poršiskich stawiznach.

Foto: Carmen Schumann

We wobłuku swjedženskeho tydženja składnostnje 800. rónčnicy přenjeho naspomnjenja Poršic wotmě so 12. julija stawizniski přednošk a knižne předstajenje w tamnišej cyrkwi. Hrajo před bywšej šulu kěrluške witachu Poršicy dujerjo něhdže 130 wopytowarjow wječorka.

W swojim přednošku rysowaše sup. n. w. Jan Malink stawizny wsy a wosady. We wjacorych etapach wodžeše připosłucharjow po lětsotkach wot zasydlenja starych Serbow hač do džensnišeho časa. Tež serbske temy při tym předstaji, wšako njeběchu Poršicy hač do zašeho lětsotka jenož serbska wosada, ale skutkowaše tu tež tójšto muži za serbstwo. Mjez nimi běchu fararjo kaž Hrjehor Martini, Zacharias Běrlin, Chryša Šlenkar a Hendrich Awgust Krygar, kiž přisporejachu serbske pismowstwo. Přednošk skónči so z wopisa-

njom zakladneje strukturneje změny w minjenych lětach, w běhu kotrejež wotpožiči Poršiska wosada swój ratarski a serbski raz.

Přednoškej sledowaše premjerna prezentacija jubilejneje knihi „800 lět Poršicy“. Publikacija wobsahuje přinoški wjacorych awtorow wo wšelakich podawkach a wosobinach z Poršiskich stawiznow. Tež interviewy z časowymi swědkami, wosobinske přinoški wjacorych wjesnjanow a mnohe historiske a džensniše fota publikaciju wobohačeja. Hłowny zamołwity za swjedženski zběrník Matthias Witschas z Kumšic čitaše někotre wujimki lóštneho razu z noweje publikacije. Zdobom rozprawješe, zo bě so hižo wot lěta 2013 z mysličku za tajku knihu nosyť a zo wučinja cyłkowny nakład 150 eksemplarow. Po tym sej mnozy zajimcy nowu knihu za 25 eurow kupichu.

Carmen Schumann

Wopomnišćo za dr. Geralda Stona w Oxfordže

Dr. Gerald Stone (1932–2021) skutkowaše wot 1972 do 1999 jako docent slawistiki na Hertford College w jendželskim Oxfordže. Nimo dalších słowjanskich rěčow wobknježeše perfektnje tež serbsčinu. Nje-ličomne wozjewjenja swědča wo jeho wulkim wuznamje za slawistiku w jendželskim rěčnym rumje, wosebje wšak za sorabistiku, kotruž z wulkej lubosću pěstowaše. Wospjet wo svojich dopóznacach tež w Serbach přednošowaše, mjez druhim wo serbskich spěwarskich na Serbskim ewangelskim cyrkwinskim dnju w léce 2010 w Budyskej Michatskej wosadže. 1992 bu do Britiskeje akademije wuzwolony. Na namjet Maćicy Serbskeje spožči so jemu 2019 Myto Domowiny.

Za loni zemrěteho wuznamneho wědomostnika a wuskeho přečela Serbow chcedza na jeho skutkowanišću na Hertford College w Oxfordže wopomnišćo stworić. W bibliotece ma so zarjadować wosebity wotdžěl, w kotrymž chowaja so wšitke wo-

zjewjenja dr. Stona kaž tež dalše publikacije wo serbskich temach, kiž su we Łužicy, Jendželskej a USA wušli. Tež wobraz a pomjatna tafla matej tam na jeho dopominac.

Za zarjadowanje wopomnišća je towarstwo Texas Wendish Heritage Society w USA dotal 2 500 dolarow nazběrało. Serbscy přečeljo a kolegojo we Łužicy su přeprošeni, so na zběrce za wopomnišćo Geralda Stona wobdželić a tak zwuraznić swoju česćownosć za slawistu, kiž je přez lětdžesatki zajimy Serbow zastupował a wědu wo nich w Europje, Americje a Awstralskej šeril.

Towarstwa a jednotlivcy, kiž chcedza wutworjenje wopomnišća podpěrać, móža swój dar přepokazać na Maćicu Serbsku (přijimar: Maćica Serbska, hesło: Gerald Stone, Volksbank Dresden-Bautzen, BIC: GENODEF1DRS, IBAN: DE66 8509 0000 5068 6610 07).

Trudla Malinkowa



Dr. Gerald Stone jako přednošowar na Serbskim ewangelskim cyrkwinskim dnju 2010 w Budyšinjje
Foto: Jürgen Maćij

Na Bukečanskim jubileju serbsku drastu předstajili

Jedyn z wjerškow swjedženskeho kónca tydzenja k 800. jubilej Bukec bě sobotu, 2. julija, popođnju serbsko-němski dworowy swjedžeń na farskim dworje z něhdže 150 wopytowarjami. Zahajili su jón z nyšporom, kiž swjećeše wosadny farar Thomas Haenchen. Při tym wopytowarjo wšitke kěrlušer serbsce spěwachu a so tehornja serbsce modlachu. Zapřijate běchu mjez druhim holcy ze serbskeje drastoweje skupiny kaž Martha Dammler z Trjebjeńcy, kotraž bě narodnu drastu konfirmantki zwoblěkana.

Mato Krygař a Marko Grojlich předstajštaj na to w třoch skupinach ewangelsku serbsku narodnu drastu Bukečanskich kónčin a jeje wšelake wosebitosće. Při tym

Marko Grojlich jednotliwe drasty serbsce rozložil, Mato Krygař ju němskim wopytowarjam w jich mačerščinje rozkladže. Mjez jednotlivymi skupinami postara so kapata Holaski hudźbnje wo dobru naladu.

Jako přenja bě drasta mjeńšich holcow widzeć, mjez druhim wšedna drasta z jednoreho płatu. Za swjedženske skladnosće wšak zhotowichu drastu z lepšeho materiala. Młodostne pokazachu wšelake warianty swjedženskeje drasty, kotruž nošachu něhdy ke konfirmaciji, k Božim službam abo k rejam. Žony předstajichu kemšacu drastu, ale tež tajku, kajkuž běchu hosćo na kwasu zwoblěkani.

Moderatoraj na to skedźbništaj, zo so drastowe skupiny z Bukec wot kónca 19.

lěttotka hač do lěta 1937 na najwšelakorišich drastowych přehladkach w Němskej wobdželić. W léce 1994 je Helga Tejpelowa w Bukecach zaso drastowu skupinu do žiwjenja zwołała. Składnostnje 800. jubileja Bukec su ju nětko wožiwi. Podpěrowałoj stej to Załožba za serbski lud a Bukečanska gmejna.

Na programje jubilejneho kónca tydzenja stejachu mjez druhim pjatk swjedženske zarjadowanje, sobotu wodzenja po wsy, historiske wiki a předstajenje musicalla přez šulerjow ewangelskeje wyšeje šule, njedželu pak swjedženska Boža služba a zakončacy koncert ze skupinami regiona kaž tež z Radworskim chórom Meja.

Carmen Schumann



Tež mjeńše džeci běchu do předstajenja drasty zapřijate.



Mato Krygař (nalěwo) bě jedyn z dweju moderatorow, kotraž staj serbsku drastu Bukečanskich stron rozložiljoj.
Foće: Carmen Schumann

Powěšće

Njehorń. Po lětomaj přestawki bě Dom Měrcina Nowaka-Njehorńskeho sobotu, 9. julija, zaso zjawnosći přistupny. Wjac hač 50 hosći móžeše Budyska župa Domowiny jako zarjadowarka na bywšej ležownosći serbskeho wumělca witać. Cyžec swójbni z Noweho Łusća wuhotowachu serbski spěwny program, Monika Cyžowa w serbskej katolskej drasće předstaji wosebitosće narodnej drasty. Róża Pinkawina a jeje wnučk Florian Kieřlich z Worcynja wodžeštaj zajimcow po ateljeju a bydlenkim domje Njehorńskeho.

Budyšin. Něhdže 1 500 dujerjow z cyteje Sakskeje wobdželi so sobotu, 9. julija, na 56. krajnym pozawnym swjedženju w Budyšinje. Jich a mnohich připostucharjow witaču na Mjasowych wikach před Pětrskej cyrkwi sakskeho ministerskeho prezidenta Michaela Kretschmera, Budyskeho superintendenta Tilmanna Poppa a financny měšca-

nosta dr. Robert Böhmer, kotryž wobdželi mjez druhim ze serbskim „Pomhaj Bóh“ postrowi. Na popołdnej nutnosći předowaše krajny biskop Tobias Bilz. Spěwytwórca Gerhard Schöne koncertowaše na Hłownym torhošću a w Marje Marćinej cyrkwi.

Wojerecy. 14. serbski ewangelski domizniški dzeń swjećachu 10. julija we Wojerecach a w Čisku. Dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Janskej cyrkwi wuhotowastaj sup. n. w. Jan Malink z Budyšina a Blunjanski farar Stefan Reichelt, chór Židžino postara so wo hudźbne wobrubjenje. Wobšěrnišo wo swjedženju rozprawjamy w přichodnym čísle PB.

Poršicy. We wobłuku swjedženskeho tydźenja k 800lětnemu jubilejeju Poršic wotmě so pónđželu, 11. julija, serbski spěwny wječork w farskej bróžni. Skupina Přezpólni zanošowaše z něhdže 50 wopytowarjami serbske ludowe pěsnje. Wo wuhotowanju wječorka bě so hłownje postarał Lucian Kaulfürst z Budyšina, kotryž skutkuje



Na 56. krajnym pozawnym swjedženju spočatk julija w Budyšinje piskasce něhdže 1 500 dujerjow z 250 pozawnych chórow Sakskeje na naměšće mjez radnicu a Pětrskej cyrkwi.

Foto: Carmen Schumann

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBöh@gmx.de)

Čiść: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowneho sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.

Lětny abonement plaći 8 eurow.

w nadawku Domowiny jako motiwator za serbsku rěč w Přiwćicach a wokolinje.

Rakecy. Z projektom „Pawoška šula sej historisku biblioteku w Rakečanskej cyrkwi wotkrywa“ słuša ewangelska Pawoška šula k dohromady 26 lawreatam krajneho programa „Pegasus – šule adoptuja pomniki“ za šulske lěto 2022/2023. Mytowani dóstanu wot sakskeho kultusowneho ministerstwa pjenježnu premiju za přewjedženje swjeho projekta.

Dary

W juniju je so darilo za młodźinski spěwnik SET 200 eurow. Kolekta serbskeho cyrkwinskeho dnja w Bukecach (kemše a koncert) wunjese 1 977,10 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 350 lětami, 28. awgusta 1672, narodźi so farar **Jan Wawer** jako syn bura w Mješicach. Po studiju teologije w Lipsku skutkowaše wot 1702 w ródnjej Bukečanskej wosadze, najprjedy jako pomocny předar a wot 1708 jako wosadny farar. Za jeho zastojnski čas natwari so w lětach wot 1717 do 1720 džensniši Bukečanski Boži dom. Pódlu swjeho wobšěrneho džěta we wulkej wosadze džětaše sobu na wudaću přních serbskich spěwarskich a přenjeje serbskeje biblije. Spěwarske wuńdžechu 1710 po sydomlětnym zběraćelskim a přeložowarskim džěle komisije, kotrejež najmlódsi člon bě Wawer. 1719 wuda wón sam dalši, rozšěrjeny nakład woneje knihi. Wot 1716 do 1727 džětaše hromadze z fararjami Janom Běmarjom w Budestecach, Janom Langu w Minakale a Matejom Jokišom w Hbjelsku na přeložku Stareho zakonja. W lěće wuńdženja přenjeje serbskeje biblije wón 1728 zemřě. Narowny pomnik Jana Wawera da Serbske ewangelske towarstwo składnostnje 275lětneho jubileja serbskeje biblije 2003 wobnowić. T.M.

Přeprašujemy

- 07.08. 8. njedzela po Swjatej Trojicy**
10.15 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michatskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)
- 14.08. 9. njedzela po Swjatej Trojicy**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhtosu (sup. n. w. Malink)
10.00 serbsko-nimska namša w Złym Komorowje (farar Schwarz, G. Pawliš)
- 21.08. 10. njedzela po Swjatej Trojicy**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. n. w. Malink)
- 28.08. 11. njedzela po Swjatej Trojicy**
11.00 kemše w Budyšinje w Michatskej cyrkwi (sup. Rummel)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhtosu (sup. Rummel)
- 29.08. pónđzela**
10.30 ekumeniska nutrnosć za šulerjow na započatku noweho šulskeho lěta w Michatskej cyrkwi (sup. Rummel, dekan Sćapan)
- 31.08. srjeda**
19.00 Bjesada w Hodźiju na kantoraće
- 03.09. sobota**
17.00 ekumeniski nyšpor na dworowym swjedženju w Hrubjelčicach (sup. Rummel, dekan Sćapan)
19.00 přednošk 800 lět Hrodzišćo w farskej bróžni w Hrodzišću (sup. n. w. Malink)